

ЗАСТОСУВАННЯ АУДИОМАТЕРІАЛІВ ДЛЯ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТА-ПЕРЕКЛАДАЧА

Ворона Т.О.

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

У статті розкрито користь застосування аудіо матеріалів на заняттях, описані переваги та недоліки вправ. Крім того, показаний широкий спектр лексичних, граматичних та синтаксичних правил проілюстрованих на прикладі текстів німецьких пісень. Наведені приклади вправ, які розвивають мовленнєву компетенцію студента-перекладача.

Ключові слова: аудіювання, переклад, мовленнєва компетенція, після текстові вправи, аудіо тексти.

Аудіювання — високоактивний творчий процес. Те, що почує та зрозуміє слухач, залежить не тільки від того, що скаже мовець, а й від зустрічної внутрішньої активності самого слухача, його особистості [3]. Навички та вміння слухання, які забезпечують розуміння почутого через зустрічну внутрішню активність слухача, складають мовленнєву компетенцію в аудіюванні. Вона дуже тісно пов'язана з мовною, соціокультурною та іншими видами компетенцій у цьому виді мовленнєвої діяльності [2].

Постановка проблеми даної статті полягає у тому, щоб запропонувати вправи з використанням аудіо матеріалів, описати їх функції.

Особливістю аудіювання є те, що розвиток усіх мовленнєвих навичок (граматичних, лексичних та фонологічних) сприяє поступовому усуненню труднощів аудіо матеріалів, що сприймаються. Усі вони рівнозначні, але серед фонологічних навичок особливо заслуговують уваги навички розпізнавання інтонації мовця, оскільки, як уже згадувалося, саме вона займає провідне місце серед інформативних ознак аудіотексту [5].

Проте, визнаючи провідну роль аудіювання в навчанні говоріння, не слід вважати, що навчання усному іншомовному мовленню можна навчити лише шляхом систематичного багаторазового слухання, не використовуючи одночасно вправи в говорінні, не автоматизуючи мовний матеріал в усному мовленні [6].

Аналіз останніх досліджень і публікацій Єлухіної Н.В., Зимньої І.А., Калініної Л.В., Самойлюкевича І.В. та інших, присвячені застосуванню аудіювання як методу навчання іноземній мові [1; 3; 4], дозволяє зробити висновки про багатоманітні функції та можливості аудіювання в освітньому процесі. Слід розглянути аудіювання двох видів: прослуховування тексту та виконання після текстових вправ (аудіо матеріали сайту DW); прослуховування, виконання вправ та відтворення (на прикладі німецькомовних сучасних пісень).

Головною метою цієї роботи є підкреслення важливості застосування аудіо матеріалів під час проведення занять, запропонувати вправи для ефективного вивчення лексичного, граматичного та синтаксичного матеріалу.

Викладення основного матеріалу. Для досягнення поставленої мети, а саме – розвитку мовленнєвої компетенції студента, слід залучити виконання вправ, які спрямовані не лише на перевірку розуміння матеріалу, а і його відтворення в усній або письмовій формі, висловлен-

ня власної думки стосовно дефініцій з тексту, послідовного перекладу запропонованого фрагменту. Отже, аудіювання доцільно використовувати на курсах ОІМ (основної іноземної мови), ПКПУП (практичний курс письмового та усного перекладу) та ІГУПД (інформаційні технології у перекладі(запропонований аудіо текст кожен студент зможе прослухати індивідуально завдяки технічному забезпеченню (наушники), виконати вправи до тексту в режимі он-лайн та одразу ж отримати результати у відсотковому співвідношенні, де 90-100% – відмінно, 75-89% – добре, 60-74% – задовільно). Для проведення аудіювання німецькою мовою є рекомендованим сайт DW, де розміщені численні аудіо тексти зі скриптом та он-лайн вправи.

Проведення аудіювання у комп'ютерному класі сприятиме пришвидшенню процесу виконання вправ та перевірки. Проте недолік таких вправ полягає у тому, що оцінка виставляється за кожну вправу окремо і тоді важко контролювати всіх студентів.

Зрозуміло, що запропонований аудіо текст може містити прислів'я, сталі вирази, фразеологічні одиниці, розмовні висловлювання, що зумовлює залучення різноманітних навичок студента. Тому аудіювання сприяє розвитку мовної, мовленнєвої, соціокультурної компетенції.

Якщо певні мовні одиниці не були відомі студентам, то слід звернути на них увагу, записати та вивчити їх. У випадку, коли понад 10% інформації були новими, слід повторно провести аудіювання на наступному занятті аби перевірити ступінь підготовки студентів та якість вивчення матеріалу.

Відомо, що аудіо матеріали не обмежуються лише аудіюванням. На заняттях також використовують фонетичні вправи, де диктором виступає носій певної іноземної мови. Таким чином студенти вчать правильно вимовляти звуки, сліdkують за інтонацією. Скоромовки у аудіоформаті допомагають розвивати мовленнєвий апарат студентів. Недолік таких вправ полягає у тому, що вони досить одноманітні та не потребують залучення творчих здібностей студентів. Тому, слід зазначити ще один з видів аудіо-матеріалів, який буде цікавим та сприятиме розвитку мовленнєвої компетенції. Це німецькі пісні різних жанрів, але найбільш цікавими будуть популярні пісні. Завдяки прослуховуванню студенти вчать сприймати аудіо текст. Щоб з'ясувати рівень розуміння пісні студентами, доцільно поставити наступні питання:

1. *Gefällt Ihnen das Lied?*
2. *Was haben Sie verstanden?*
3. *Worum geht es im Lied?*
4. *Ist das Lied optimistisch oder pessimistisch?*
5. *Gibt es die ukrainischen Lieder mit demselben Thema?*

Наступним етапом стане ознайомлення з текстом та обговорення. Якщо була обрана пісня «*Das Herz schlägt bis zum Hals*» групи Revolverheld, то питання можуть бути:

1. *Was bedeutet der Satz „Mein Herz schlägt bis zum Hals“?*
2. *Wann haben oder hatten Sie das Gefühl, dass Ihr Herz bis zum Hals schlägt?*
3. *Wie verstehen Sie die Aussage „Die Angst frisst die Antwort“?*
4. *Wie oft denken Sie an früher? Ist das nützlich?*

Was werden Sie den Kindern erzählen, wenn sie Sie bitten werden die besten Erinnerungen mitzuteilen?

Завдяки питанням пісня пов'язується з життєвим досвідом студента. Розуміння тексту буде не достатньо для вираження власної думки. Саме на цьому етапі найбільш ефективно відбувається розвиток мовленнєвої компетенції студента (питання поставлені спонтанно, тому студент не має можливості просто переказати заздалегідь підготований текст). Крім того, завдяки сучасним пісням студенти знайомляться з актуальними темами німецької молоді та порівнюють їх зі своїми власними.

У текстах німецьких пісень є велика кількість прикладів до лексичних, граматичних та синтаксичних тем. Спочатку розглянемо лексичні особливості, що зустрічаються у текстах німецьких пісень на прикладі «*Das Herz schlägt bis zum Hals*» групи Revolverheld, «*Nur noch kurz die Welt retten*» Tim Bendzko та «*Du bist mein Sommer*» Roger Cicero:

- **скорочення** (усічення) (*zieh'n* [7], *verlier'n* [7], *quäl'* [7], *begonn'n* [7], *wär'* [7], *flieg'* [8], *gibt'* [8]s, *'Ne ganz besondere Mission*[8], *taub für'n Donner* [9];
- **фразеологізми** (*das Herz schlägt bis zum Hals* [7], *das hier fühlt sich wie Zuhause an* [7], *ich hab viel zu viel zu tun* [8], *wie im Rausch*, *Die Stimmung ist im Keller wie die Temperatur* [9], *wir in Not sind* [8];
- **англіцизми** *148 Mails checken* [8];
- **молодіжний сленг** *Ich wär' so gern dabei gewesen* [8], *'Ne, Ich stoß dann später dazu* [8];
- **композиції** *Fernsucht* [7], *Weltbevölkerung* [8], *Tiefdruckgebiet* [9], *Der Wetterbericht* [9], *nächtelang* [9], *Morgengrauen* [9], *Fernweh* [9];
- **порівняння** *wie im Rausch* [9], *Wir sind wie Brüder* [7], *wie die Temperatur* [9], *wie ein Tag am Meer* [9];
- **атрибутивні прикметники** *grau* [9], *nass* [9], *klein* [9], *groß* [9], *taub* [9], *dumm* [8], *besonder* [8], *lezt* [7].

Це сприяє збагаченню словникового запасу студента. Також завдяки пісням можна повторити або проілюструвати певні теми, що стосуються граматики та синтаксису.

Розглянемо граматичні теми:

- **Іменники:**

Відмінювання іменників: *aus dem Weg* [7], *das Herz* [7], *keinen Stein* [7], *zum Hals* [7], *Fernsucht*

von den Lichtern [7], *im Hafen* [7], *beim Kiosk* [7], *die Welt* [8], *mit dem Essen* [8], *im Keller* [9], *auf'n Donner* [9], *in den Süden* [9], *im Rausch* [9], *bis zum Morgengrauen* [9], *wie ein Tag am Meer* [9].

Множина іменників: *Brüder* [7], *die Straßen* [7], *die Zweifel* [7], *die Kinder* [7], *die Dinge* [9], *die Wolken* [9].

- **Займенники:**

Особові: *Wir sind wie Brüder* [7], *ich mit dir* [7], *du sagst* [7], *Wir trau'n uns* [7], *hinter uns* [7], *was mir grad fehlt* [7], *brauchen sie mich* [8], *es ist dir ernst* [8], *zu dir* [8], *bei dir* [8], *Interessiert mich* [9], *wegen dir* [9], *die uns bewegen* [9].

Присвійні: *unsern Namen* [7], *Mein Herz* [7], *dein's* [7], *unser Leben* [7], *mein Sommer* [9].

• **Відмінювання прикметників:** *die letzten Zweifel* [7], *die letzte Bahn* [7], *Das letzte Geld* [7], *'Ne ganz besondere Mission* [8], *die ganze Weltbevölkerung* [8], *die große Katastrophe* [8], *das ganze Jahr* [9], *Die kleinen und großen Dinge* [9].

- **Дієслова**

Дієслова з відокремлюваними префіксами: *fühlt sich wie Zuhause an* [7], *Und vielleicht hängt unser Leben davon ab* [8], *Fang schon mal mit dem essen an* [8], *Doch ich steh' mit 'nem Lächeln auf* [9], *wir hören nicht auf* [9].

Інфінітивна конструкція *Wir trau'n uns nicht zu fragen*[7], *Und hör'n auf, uns zu verstellen* [7], *Lass uns die letzte Bahn verpassen, Das letzte Geld beim Kiosk lassen* [7], *Denn du scheinst wohl nicht zu wissen* [8], *Doch ich hab viel zu viel zu tun* [8], *Lass uns später weiter reden* [8], *Während alle anderen das ganze Jahr sparen Um dann endlich in den Süden zu fahren* [9].

У текстах пісень проілюстровані також синтаксичні особливості німецької мови:

• **Порядок слів після dass, weil:** *Wir ahnen leise, dass es groß wird* [7], *Weil die Angst die Antwort frisst* [7].

• **Порядок слів після denn** *Denn du scheinst wohl nicht zu wissen was ich tu* [8]. *denn es passiert so viel* [8]. *Denn das hier fühlt sich wie Zuhause an* [7], *Denn wir hab'n doch überhaupt nichts* [7].

• **Порядок слів після danach** *Danach flieg' ich zu dir* [8]. *Und gleich danach bin ich wieder bei dir* [8].

• **Означальні речення:** *Ist das die Nacht, von der wir sprechen* [7], *Und es gibt keinen Stein, der auf dem andern steht* [7], *Die kleinen und großen Dinge, die uns bewegen* [9], *weg von diesen Monstern, die mich nachts einst immer quäl'n* [7].

Під час опрацювання німецькомовних пісень студенти мають можливість знайти приклади до певного граматичного або синтаксичного правила, широкий варіативний ряд котрих було наведено.

Вищезазначені приклади дозволяють зробити **висновок**, що вивчення німецькомовних пісень сприяє не лише розширенню словникового запасу студентів, розвитку навичок аудіювання, а й допомагає тримати у пам'яті шаблони, які ілюструють певне граматичне або синтаксичне правило. Так, наприклад, якщо важко запам'ятати порядок слів після *dass* або *weil*, то можна нагадувати студентам рядок з пісні: *Weil die Angst die Antwort frisst* [7]. Під час застосування текстів пісень на заняттях зі старшими курсами можна попросити студентів знайти у тексті приклади до визначеного правила.

Отже, вивчений текст німецькомовної пісні сприяє позитивній атмосфері в аудиторії, залучає творчі здібності студентів (коли обговорюється тематика пісні), збільшує лексичний запас, знайомить з автентичним текстом та життям молоді у Німеччині, тобто розвиває мовленнєву

компетенцію на різних рівнях. Крім того, слід запропонувати перекласти текст німецькомовної пісні. Дане завдання, зорієнтоване на творчий потенціал, стимулює знаходити переклад невідомих лексем та будувати синонімічний ряд, стає мотивацією студентів до подальшої діяльності.

Список літератури:

1. Елухина Н.В. Обучение аудированию в русле коммуникативно ориентированной методики // Иностранные языки в школе. – 1989. – С. 28–36.
2. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Наук. ред. Українського видання С.Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.
3. Зимняя И.А. Психология оптимизации обучения иностранному языку в школе // Иностранные языки в школе. – 1986. – № 4. – С. 3–7.
4. Калініна Л.В., Самойлюкевич І.В. Комунікативний підхід до навчання студентів III курсу мовного вузу // Іноземні мови. – 1995. – № 2. – С. 36–41.
5. Основы методики преподавания иностранных языков / Под ред. В.А. Бухбиндера, В. Штрауса. – К.: Вища шк., 1986. – 335 с.
6. Modern Languages: Learning, Teaching, Assessment. A Common European Framework of References / Council of Europe, Education Committee. – Strasbourg, 2002. – 232 p.
7. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://lyricstranslate.com/ru/das-herz-schl%C3%A4gt-bis-zum-hals-heart-mouth-heart-pounding-madly.html>.
8. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.songtexte.com/songtext/tim-bendzko/nur-noch-kurz-die-welt-reppen-6be972a2.html>.
9. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.letras.com/roger-cicero/du-bist-mein-sommer>.
10. Каспарова М.П. Понимание речи и представление // Научные труды МГИИЯ им. М. Топеза. – М., 1972. – Вып. 69. – С. 70–79.

Ворона Т.А.

Черноморский национальный университет имени Петра Могилы

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ АУДИОМАТЕРИАЛОВ ДЛЯ РАЗВИТИЯ РЕЧЕВОЙ КОМПЕТЕНЦИИ СТУДЕНТА-ПЕРЕВОДЧИКА

Аннотация

В статье раскрыто польза применения аудио материалов на занятиях, описаны преимущества и недостатки упражнений. Кроме того, показан широкий спектр лексических, грамматических и синтаксических правил проиллюстрированных на примере текстов немецких песен. Приведенные примеры упражнений, которые развивают речевую компетенцию студента-переводчика.

Ключевые слова: аудирование, перевод, речевая компетенция, после текстовые упражнения, аудио тексты.

Vorona T.O.

Black Sea National University named after Petro Mohyla

APPLICATION OF AUDIOMATERIALS FOR THE DEVELOPMENT OF THE SPEECH COMPETENCE FOR THE STUDENT-TRANSLATOR

Summary

The article describes the benefits of using audio materials in classes, the advantages and disadvantages of exercises. In addition, a wide range of lexical, grammatical and syntactical rules is illustrated by the example of the German songs texts. Examples of exercises are given that develop the language competence of the student-translator.

Keywords: listening, translation, speech competence, text exercises, audio texts.